הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

פדה בשלום

ספר המאמרים תר"ס

שבוע פרשת וישלח

בע"ה

שבוע חסידי לכולם!

פעם ראשונה, אנחנו הולכים ללמוד מאמר של ר' שלום דוב בער "הרש"ב" מחב"ד. הרש"ב נקרא "הרמב"ם של תורת החסידות" בגלל הסדר וההסברים המורחבים שבמאמרים המיוחדים שלו. הוא הקים את הישיבות של חב"ד - תומכי תמימים והפך את לימוד החסידות לדרך ושיטה.

לכבוד חג הגאולה של אדמו"ר הזקן - י"ט כסליו - נלמד מאמר על הפסוק "פדה בשלום נפשי".

במאמר נלמד באריכות על ההבדל המהותי שבין השכל ללב ומה זה אומר לנו על ה' יתברך. נקבל סקירה על שלושת הדברים שעליהם העולם עומד ונבין איך כולם קשורים לרחמים של ה'. נבין מה הקטע של תפילה במניין (לכל החסידים שבינינו) ונקבל הצצה לתנועות הנפש של המורדים בדוד.

לימוד פורה!

נב. אל תשכחו לזמזם תוך כדי "פדה בשלום"

פדה בשלום

אדמו"ר הרש"ב – ספר המאמרים תר"ס

מבואר

פתיחה

"פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי", ואמרו בגמרא "כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאלו פדאני אותי ואת בני מבין האומות". ופירש רש"י דמשמעותא דקרא הוא כן, משום דתורה נקראת 'שלום' כמו שכתוב "או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי", "כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מטה ובפמליא של מעלה", וגמילות חסדים נקראת גם כן 'שלום', שעל ידי גמילות חסדים נעשה שלום בין איש לרעהו, "כי ברבים" הוא עניין תפלה בצבור.

דוד המלך אומר בתהילים "פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי". ה' פדה אותי ויצאתי בשלום מהקרב כי הרבה יהודים התפללו עלי.

במסכת ברכות חז"ל דורשים את הפסוק ככה: "כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הציבור מעלה אני עליו כאילו פדאני אותי ואת בני מבין האומות".

רש"י מסביר את הדרשה בפסוק:

התורה הקדושה נקראת 'שלום' כדברי חז"ל על הפסוק "או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי" - "כל העוסק בתורה (המעוז והכוח של ה') משים שלום בפמליא של מטה ובפמליא של מעלה (לכן יש כפילות - "יעשה שלום לי שלום יעשה לי")".

התורה הקדושה היא הסדר הפנימי של כל הכוחות שה' ברא והיא נותנת לכל כוח את המקום המדוייק שלו. "פמליא של מעלה" - הכוחות האלוקיים שבעולמות העליונים. "פמליא של מטה" - הכוחות הרוחניים שנמצאים כאן בעולם ודוחפים את המציאות לכיוונים שונים.

גמילות חסדים מרבה אהבה בין היהודים ועושה שלום בין אדם לחברו בצורה פשוטה.

עכשיו אפשר להבין איך תורה, גמילות חסדים ותפילה בציבור נכנסים בפסוק:

"פדה בשלום" - על ידי התורה וגמילות חסדים שעושים 'שלום', "נפשי מקרב לי" - את ה' יתברך כביכול (יסביר בהמשך), "כי ברבים היו עמדי" - כי התפללו בציבור עבורי.

גם אנחנו וגם ה' - מופנמים בשכל ומתייחסים ברגש

למדנו איך תורה, גמילות חסדים ותפילה בציבור נכנסות במשמעות הפסוק. כיצד שלושתם פועלים את דברי המדרש - "כאילו פדאני אותי ואת בני מבין האומות"?

> **ולהבין מה שכתוב "כאלו פדאני אותי ואת בני כו' ", הענין דהנה ג' דברים דחשיב כאן הן כנגד "על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים", כי תפלה הוא עמוד העבודה, ולהבין ענין הג' דברים הנה כתיב "טוב הוי"ה לקויו", 'לקויו' הוא לשון קוין והוא עניין הג' קוין, וצריך להמשיך המוחין במדות**

תורה, **גמילות חסדים ותפילה בציבור** הם כנגד שלושת הדברים עליהם העולם עומד - "על **התורה** ועל **העבודה** ועל **גמילות חסדים**".

תפילה מקבילה לעבודת הקרבנות מכיוון שנתקנה כנגדם "תפילות כנגד תמידין (קרבנות התמיד) תקנום". בשניהם התנועה הפנימית היא פנייה לה' יתברך.

עשרת הספירות מסודרות בשלושה קווים. הקו הימני - קו החסד והאהבה. הקו השמאלי - קו הגבורה והיראה. הקו האמצעי - הקו שממצע את שני הכוחות וכולל את שניהם (קו הרחמים).

עשרת הספירות מחולקות לשתי קבוצות - א. כנגד השכל - חכמה, בינה ודעת. ב. כנגד הלב - חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות.

כפי שנלמד בהמשך, המציאות שלנו שייכת לספירות התחתונות שכנגד הלב. התפקיד של שלושת הדברים שמעמידים את המציאות הוא להאיר בה את הספירות העליונות שכנגד השכל בשלושת הקווים.

גמילות חסדים מאירה את קו הימין - צד האהבה והחסד. עבודת הקרבנות ותפילה - הפנייה לה׳, מאירה את צד היראה והצמצום. אנחנו מצמצים את הנוכחות שלנו ונאספים בחזרה אל השורש שלנו - לה׳ יתברך. התורה מאירה את הקו האמצעי - היא כוללת את כל הגוונים ומסדרת אותם בצורה ישרה.

חלוקת הספירות לשלושה קווים רמוזה בפסוק - ״טוב הוי״ה לקוויו״. שם הוי״ה המקביל לעשרת הספירות[8] מחולק ׳לקוויו׳ - לשלושה קווים.

> **דהתהוות העולמות הוא מהמדות כי "ששת ימים עשה הוי"ה" ששת ימים כנגד ששה מדות, וכמו שכתוב "שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פז", ובמדרש רבה 'שוקיו' זה העולם שנשתוקק הקדוש ברוך הוא לבראתו, 'שש' שנברא בששת ימים כנגד ששה מדות, 'מיוסדים' כו' הם המוחין שנקראים יסוד כמו שכתוב "הוי"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו", ונקראים יסוד לפי שכמו שהיסוד הוא קיום הבנין כמו כן המוחין הם קיום המדות, רק שלמטה - היסוד למטה והבנין למעלה, ושם - הוא בהיפך שהמוחין הם קיום המדות והן למעלה מהמדות.**

המציאות של העולמות שלנו שנפרדים מה׳, מגיעה מהספירות התחתונות - המידות של ה׳ יתברך. לכן בריאת העולם הייתה שישה ימים - כנגד ששת המידות של ה׳ (חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד ויסוד).

כך דורש המדרש בפרשת נשא:

״ ׳שוקיו׳ זה העולם שנשתוקק הקדוש ברוך הוא לבראתו... ׳שש׳ שהעמיד כל מעשה בראשית לשישה ימים... ׳מיוסדים על אדני פז׳ שיסודן היה שלושה דברים משובחים ואין כמותן בעולם, הדא הוא דכתיב ׳הוי״ה **בחכמה** יסד ארץ, כונן שמים **בתבונה**, **בדעתו** תהומות נבקעו׳ ״.

העולם עצמו שייך לששת המידות ולכן נברא בששה ימים. היסוד והתשתית של העולם הם הספירות העליונות - **חכמה**, **בינה ודעת**. כמו שאצלנו כל רגש מיוסד על איזושהי ידיעה רעיונית. אני מפחד וירא כי אני יודע רעיונית שעלול להיות לי דבר נורא.

---

[8] י׳ - חכמה, ה׳ - בינה, ו׳ - ששת המידות, ה׳ - המלכות.

המשל לכך הוא בניין עם יסודות. הבניין הוא העולם שלנו עם המידות של ה׳ שנמצאות בבפנים שלו. היסודות של הבניין הם הספירות העליונות. השוני בין המשל לנמשל הוא שבמשל היסודות נמצאים מתחת לבניין ובנמשל ה׳יסודות׳ - חכמה בינה ודעת נמצאים מהותית מעל ה׳בניין׳ - המידות הפנימיות והמציאות החיצונית. [הקרקע נמוכה ממה שמעליה (הבניין) לא רק טכנית אלא גם מהותית, היא יותר מגושמת, ובכל זאת יש בה יציבות וכוח להעמיד אותו.]

והנה כמו שאנו רואין למטה, הנה היסוד טמון בארץ והבנין הוא בגלוי, כמו כן למעלה מדות הם שייכים לעולמות כמו שכתוב "זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה", שבחינת רחמים וחסדים שייכים לעולמות

במשל, היסודות נמצאים מכוסים בתוך הקרקע. לעומת זאת הבניין נמצא מעל פני הקרקע וכולם רואים אותו.

בדומה לכך, גם בנמשל, היסודות - הספירות העליונות מכוסות ונעלמות אצל ה׳ יתברך והבניין - המידות של ה׳ מתגלות החוצה לעולמות שלנו.

התנועה של המידות של ה׳ היא גילוי החוצה ולכן הם שייכות לעולמות - ה׳בחוץ׳ של ה׳ כביכול. לענייננו, כך יתפרש הפסוק "זכור רחמיך ה׳ וחסדיך כי מעולם המה". הרחמים והחסדים של ה׳ הם מהעולם - שייכים ומתאימים לעולם הגלוי.

על מנת שנבין טוב שהמידות שייכות לגילוי החוצה לעומת השכל שנשאר בפנים, הרש״ב מסביר לנו שככה זה אצלנו:

כמו שבאדם גם כן אין שייך רחמים כי אם על הזולת, אבל אין שייך שירחם על עצמו, ועם היות כי מה שקורין לאדם איש טוב ואיש חסד אינו על שם ההשפעה שמשפיע להזולת, דהנה ידוע דבכל מדה יש ג' בחינות: א' כח היולי של המדה כמו שהיא נטועה בעצם הנפש, ב' ההתעוררות בדרך כלל להיטיב, ג' ההתעוררות בדרך פרט שזהו ההשפעה

כשמתעורר אצלנו רגש של רחמים, הוא תמיד נסוב על איזהשהו מישהו שנמצא מחוץ אלינו. ׳רחמים עצמיים׳ הם התמסכנות אבל רחמים אמיתיים הם על מישהו.

לכל מידה ישנם שלושה חלקים:

א. המידה עצמה שטמונה עמוק עמוק בתוכנו ואנחנו עוד לא מרגישים אותה, לפני שהיא מתגלית ונמצאת בלב כרגש ׳חי ובועט׳.
ב. כשהמידה מתגלית ונהיית רגש חי בלב.

ג. כשהמידה יוצאת אל הפועל ומיטיבה עם מישהו בצורה מעשית.

והנה מה שקורין אותו איש החסד אי אפשר לומר שהוא על שם כח ההיולי העצמי שבנפש, כי שם הרי אין בו יתרון בחסד מבגבורה ושם כלולים כל העשר כחות בשוה,

כשאנחנו קוראים ליהודי כלשהו 'איש חסד', אנחנו לא מתכוונים לכך שיש לו את החלק הראשון - את עצם מידת החסד בעומק הנסתר של הלב שלו. במקום העמוק הזה בתוכנו - בנפש בעצמה, כל המידות והגוונים נמצאים ביחד בצורה שווה. גם יהודי של חסד, בעצם הנפש שלו אין יותר חסד מגבורה, השינוי הוא רק בגילוי.

וגם זה אי אפשר לומר שדוקא מצד ההשפעה יקרא איש החסד, דאי אפשר לומר כן דאם רוצה להשפיע ואין זולת למי להשפיע, וכי בשביל זה לא יקרא איש החסד, והלא אברהם שהיה מאכיל ומשקה לכל אחד נקרא איש החסד גם בעת שלא היו לו אורחים * שהצטער על העדר האורחים

מצד שני, כשאנחנו קוראים למישהו 'איש חסד' אנחנו גם לא מתכוונים לחלק השלישי - לכך שהוא עושה בפועל הרבה מעשה חסד ומיטיב עם העולם. מה, בגלל שהוא נמצא על אי בודד ואין לו למי להשפיע הוא מפסיק להיות 'איש חסד'? אברהם אבינו הוא ה'איש חסד' כי גם כשלא היו לו אורחים הוא רצה לארח והצטער שלא הגיעו אורחים.

אלא ודאי מה שנקרא איש חסד הוא על שם *[9] בדרך כלל, אך מכל מקום אין שייך ההשפעה כי אם כשיש זולת, ולכך כל * המדה נאמר עליה שהיא שייכה לזולת כי באמת אילו לא היה זולת לא היה שייך מציאות המדה כלל

כשאנחנו אומרים שמישהו הוא איש חסד אנחנו מתכוונים לחלק השני - שהוא מרגיש שהוא רוצה לעשות חסד ולהשפיע טוב.

למרות זאת, מכיוון שעשיית חסד בפועל תלויה בכך שיהיה כאן מישהו ממשי שאפשר לעזור לו - כל מידת החסד קשורה מהותית לכך שיש מישהו אחר. האופי של מידת החסד הוא שאני יוצא מעצמי ועוזר למישהו אחר שנמצא מחוץ אלי.

בדומה לכך כל המידות הם כאלה, הם גילוי ופנייה החוצה למה שמחוץ לאישיות שלי.

---

[9] חסר מילה, נראה שהיא "ההתעוררות".

אבל במוחין הגם דמה שקורין אותו חכם אינו גם כן על עצם כח ההיולי שבנפשו כי שם הוא בהעלם וגם לא על שם שמשפיע להזולת, כי אף בשעה שאינו משפיע להזולת וגם אינו משכיל השכלות נקרא גם כן חכם, והוא על שם שיש בכחו להמשיך המשכה נעלמת מכח המשכיל מהעלם אל הגילוי, דרך משל שכשיאמרו לו איזה דבר חכמה יבין אותו ואיש אחר לא יבין

גם בכח השכל, כשאנחנו קוראים למישהו 'חכם', אנחנו לא מתכוונים לעצם החכמה שלו שטמונה בנפש עצמה וממנה מגיע לו הכח לחשוב על רעיונות.

אנחנו גם לא מתכוונים לכך שהוא בפועל מלמד אנשים דברי חכמה או שהוא חושב בעצמו על רעיונות חדשים, כי הרי הוא נקרא חכם כל הזמן.

אנחנו מתכוונים לכך שהוא יכול להוציא לפועל את החכמה שלו - לחשוב על רעיונות חדשים ולהבין דברים מסובכים.

אך מכל מקום אנו רואין בהפעולה שאינה שייכה להזולת דוקא שיכול לישב לעצמו ולהשכיל השכלות, וכיון שבהפעולה הוא כן, גם כח העצמי דחכמה אינו שייך להזולת

בכל מקרה, מכיוון ששימוש בכח החכמה, לא תלוי בכך שיהיה כאן מישהו אחר, אני יכול לחשוב ולהחכים הרבה כשאני לבד - כח החכמה עצמו לא קשור מהותית למה שמחוץ אלי. האופי של החכמה הוא התרחשות פנימית שלאו דווקא מתגלה החוצה.

וכמו כן למעלה, איתא "אלפיים שנה קדמה תורה לעולם" אלפיים הוא "אאלפך חכמה אאלפך בינה" וקדמו לבחינת עולם, וזהו עניין הג' דברים שממשיכים המוחין במדות

אז הבנו שאצלנו האופי של השכל הוא התרחשות פנימית והאופי של הלב הוא התגלות החוצה.

גם בנמשל, אצל ה' יתברך - זה כך.

הספירות העליונות - חכמה בינה ודעת, קודמות לכך שה' התגלה וברא משהו שיהיה מחוץ אליו. לכן חז"ל אומרים על התורה - החכמה של ה', שהיא קדמה לעולם אלפיים שנה.

המשמעות של המספר 'אלפיים' היא כלשון הפסוק במשלי - "אאלפך (אלמדך) חכמה" (עם הוספת חז"ל - "אאלפך בינה"). חכמה ובינה שייכים לשלב שלפני בריאת העולמות, לפני שה' התגלה.

לעומת זאת, הספירות התחתונות - המידות של ה׳ הם פנייה של ה׳ החוצה להתגלות ולברוא את העולם הנפרד.

התפקיד של השלושה - גמילות חסדים, תפילה בציבור והתורה הם להאיר ולגלות כאן בעולם הנפרד שלנו את הספירות העליונות. לחבר אותנו למה ש׳מתרחש׳ אצל ה׳ יתברך בלי שהוא ׳מתאמץ׳ לצמצם את עצמו ולהתגלות החוצה.

מה הקשר? כתר!

אך בכדי שיומשך ממוחין למדות צריך לעורר ההמשכה למעלה מבחינת המוחין והוא מבחינת כתר. ובאמת הג' דברים עולים עד הכתר, דבתורה נאמר "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך", 'אנכי' - מי שאנכי הוא בחינת כתר, וכמו שכתוב "ואהיה אצלו שעשועים", שעשועים עצמיים שעשועי המלך בעצמותו, בחינת פנימיות הכתר, ואף ד"אורייתא מחכמה נפקת" היינו רק שהגילוי הוא מחכמה אבל שרשה מכתר

בעומק יותר, השלושה יכולים לחבר בין הספירות העליונות וההתרחשות הפנימית אצל ה׳, לספירות התחתונות והעולם הגלוי שלנו - כי הם מאירים את ספירת הכתר.

בנפש, ספירת הכתר היא ביטוי לנפש עצמה. היא כוללת את כוחות הרצון והתענוג שמבטאים את הנפש בעצמה. גם אצל ה׳ יתברך זה כך, ספירת הכתר היא הרצון והתענוג של ה׳ שמבטאים אותו בעצמו. היא השורש לכל הספירות: גם אלו שמגלות פנימה אצל ה׳ וגם אלו שמגלות החוצה - כלפי העולם.

התורה הקדושה שייכת לספירת הכתר כפי שטמון בפסוק ״והיו הדברים האלה אשר **אנוכי** מצווך״ - אני בעצמי (הכתר).

בנוסף נאמר במשלי על החכמה - ״ואהיה אצלו שעשועים״. החכמה של ה׳ (לפני שהתגלתה אלינו) הייתה השעשועים של ה׳ בעצמו. שעשוע שייך לפנימיות ספירת הכתר - לתענוג של ה׳.

למרות שכתוב בזוהר ש״תורה מחכמה נפקת״ - התורה יוצאת מספירת החכמה, הכוונה היא ששם היא מתגלית. השורש והמקור של התורה הוא עוד בספירת הכתר, שם היא השעשוע והתענוג של ה׳.

וגמילות חסדים גם כן איתא דנקראת "טוב לשמים וטוב לבריות" ו'טוב לשמים' הוא עניין 'אריך אנפין' שלכך גם כן 'אוכלים פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא' דמחמת אריכת האור דאריך אנפין נמשך למטה מטה

כתוב בגמרא בקידושין **שגמילות חסדים** היא מהדברים ש״טוב לשמיים וטוב לבריות״ וגם ש״אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא״. שני הדברים נובעים מהשייכות של גמילות חסדים לחיצוניות ספירת הכתר - ׳אריך אנפין׳ (ארך אפיים) - הרצון של ה׳. קבלת השכר גם כאן בעולם שלנו מגיעה מהאור של ה׳ שב׳אריך אנפין׳ שאינו במידה.

ותפלה הוא גם כן בכלל גמילות חסדים כפירוש רש"י בשבת והיא גם כן מדברים שאוכלים פירותיהן בעולם הזה, לפי שהיא גם כן מבחינת כתר.

הגמרא בשבת אומרת **שתפילה** היא גם מהדברים שאוכלים פירותיהם בעולם הזה ונכללת בגמילות חסדים. רש״י מסביר שכשאנחנו מתפללים אנחנו גומלים חסד (האחרונים מבארים שהתפילה היא בלשון רבים ואנחנו מתפללים על אחרים). ממילא היא גם שייכת לספירת הכתר כגמילות חסדים.

אך אימתי התפלה בבחינת 'כתר' דוקא כשהיא בצבור, והענין דתפלה כנגד תמידין תקנוה ותמידין הן משל צבור, ולכך צריך להיות התפלה גם כן בצבור כי תפלת יחיד הוא קרבן יחיד ותפלת צבור הוא קרבן צבור

כפי שיסביר בהמשך, התפילה מאירה את הכתר, דווקא כשהיא בציבור.

הגמרא בברכות אומרת שחז״ל תקנו את התפילות כנגד קרבנות התמיד. כמו שקרבן התמיד הוא קרבן ציבור וכל עם ישראל משתתף בקנייתו (מחצית השקל), גם התפילות הקבועות שתוקנו כנגדו - הם תפילות ציבוריות. כשאנחנו מתפללים ביחיד אנחנו פונים לה׳ כמו אדם שמקריב קרבן יחיד.

תפילה וקרבנות – מכונת כביסה

והנה התמידין היו שני כבשים ואיתא במדרש 'כבשים' – על שם שמכבסין עונותיהן של ישראל, והוא על דרך "והכשבים הפריד יעקב", דהנה 'לבן' הוא 'לובן העליון' כדאיתא במדרש על פסוק "הידעתם את לבן בן נחור" שמלבן עונותיהן של ישראל ובריבוי השתלשלות נתהווה מזה לבן הארמי שהוא עניין קליפה וסטרא אחרא, וזהו "והכשבים הפריד יעקב" שבירר בחינת לבן כנ"ל

המדרש מסביר שהמהות של קרבנות התמיד הבאים **מְכבשים** הוא **לכבס** ולנקות ממנו את העוונות.

בדומה לכך גם הפסוק ״והכשבים הפריד יעקב״ רומז לכיבוס עוונות - הבחינה אותה ׳הפריד׳ ובירר יעקב אבינו מלבן הרשע.

בפנימיות התורה מוסבר שלמרות שלבן היה רשע, השורש שלו בקדושה גבוה מאוד. הוא רומז לכתר העליון, שהוא המקור לכל מציאות החסדים בעולם, אין אצלו שום ׳דין׳, הוא רק מרחם על כל הנבראים וסולח על כל העוונות. מתאימים לכך דברי המדרש על לבן - ״שמלבן עוונותיהם של ישראל״.

אצל לבן הרשע מדריגה זו מתבטאת בצורה נפולה ולא ישרה - אין שום דין וגבול וממילא אין הבדל בין טוב לרע ואין בעיה לשקר.

> **והנה בכשבים יש עור וצמר שהוא עניין "לבושיה כתלג חיור ושער רישיה כעמר נקא", וכמו שכתוב "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו", 'שנים' הוא חוט לבן רק שנצבע בצבע אדום ואדמומית מורה על גבורות קשות קליפה וסטרא אחרא, ובחינת 'שנים' היינו שעצם נפש הבהמית שלו לא נקשר ברע כי אם שפגם בלבושים מחשבה דיבור ומעשה, ו'תולע' בעצם אדום והוא שעצם הנפש משוקע ברע, ושלג וצמר הוא עניין "לבושיה כתלג וגו' " ועל ידי זה נעשה הסליחה.**

בסליחת העוונות שה׳ סולח לנו יש שתי בחינות: א׳. ״אם יהיו חטאיכם כשנים - כשלג ילבינו״ ב׳. ״אם יאדימו כתולע - כצמר יהיו״.

א׳. ׳שנים׳ הוא חוט שעקרונית הוא לבן רק שצבעו אותו בצבע אדום. הנמשל לכך הוא שהחטא שלנו הוא רק בלבושים החיצוניים - במחשבות, בדיבורים ובמעשים שלנו. הנפש שלנו בעצמה עדיין תמימה וטובה, אנחנו רוצים טוב ונוטים מבפנים לטוב. את החטאים האלה ה׳ מנקה ומלבין כמו שלג.

ב׳. ׳תולע׳ - הוא בעצמו אדום. הנמשל לכך הוא שהחטאים שלנו פגעו גם בנפש עצמה והטו את נטיית הלב שלנו לרעה. גם על חטאים כאלה ה׳ סולח ומלבין כמו צמר.

עור הכבש של קרבן התמיד מקביל לשלג שמלבין ומנקה את החטאים בחלק החיצוני - בלבושים (העור הוא הלבוש של הבהמה). הצמר של הכבש מקביל לצמר שמלבין ומנקה את החטאים שפוגעים בנפש עצמה.

שתי הבחינות האלה מתוארות גם בפסוק בדניאל. דניאל רואה במחזה את ה׳ יתברך מתגלה אליו, ומתאר את הגילוי כך - ״ועתיק יומין יתב לבושיה כתלג חִוור ושער ראשה כעמר נקא״. עתיק יומין יושב, לבושו כשלג לבן ושער ראשו כצמר נקי. על פי פנימיות התורה ׳עתיק יומין׳ הוא ספירת הכתר - שם ה׳ יתברך

מרחם עלינו ומוחל על כל החטאים. הלבוש הלבן כשלג מקביל לעור הכבש ול״כשלג ילבינו״. השער כצמר מקביל לצמר הכבש ול״כצמר יהיו״.

מניין – מצמצם או פותח?

טוב, אז הבנו שעניין כבשי התמיד הוא שה׳ סולח על עוונותינו, אבל למה הם דווקא של הציבור?

> **אך להבין מה טעם היו התמידין דוקא משל צבור, הענין דאיתא בגמרא כתיב "מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו", וכתיב "דרשו הוי"ה בהמצאו" בהיותו מצוי דהיינו בעשרת ימי תשובה, ומשני לא קשיא כאן ביחיד כאן בצבור, ביחיד הוא דוקא בעשרת ימי תשובה לפי שאז נמשך י"ג מידות הרחמים נושא עון ועובר על פשע, וכמו שכתוב "כי עמך הסליחה למען תורא", הסליחה מופקדת אצלך מראש השנה ועד יום הכיפורים, ובצבור הוא "בכל קראינו אליו"**

הגמרא אומרת שעל היחיד נאמר הפסוק ״דרשו ה׳ בהמצאו״ - ניתן לדרוש את ה׳ בזמן ספציפי - כשהוא מצוי. במקום אחר חז״ל דורשים את הפסוק הזה על עשרת ימי תשובה - אז ה׳ קרוב אלינו ומוחל לנו על החטאים. בעשרת ימי תשובה מתגלים הרחמים האנסופיים של ה׳ - י״ג מידות הרחמים וה׳ מוחק לנו את כל מה שהיינו ׳לא בסדר׳ איתו.

סליחת העוונות של ה׳ בעשרת ימי תשובה נרמזת גם בפסוק ״כי עמך הסליחה למען תורא״. בימים הללו הסליחה נמצאת אצל ה׳ יתברך והוא סולח.

לעומת זאת, על הציבור נאמר ״מי כה׳ אלוקינו בכל קראנו אליו״ - אפשר תמיד לקרוא לה׳ והוא תמיד מקשיב וסולח לנו.

> **והטעם דבכל בי עשרה שכינתא שריא שכינתא הוא עניין כתר, ונמשך תמיד סליחת עונות, ולמה דוקא עשרה, היינו כמו עשרת ימי תשובה הם כנגד עשרה עומקין שהם עומקי הספירות שבכתר ולכך בצבור צריך להיות עשרה דוקא, ולכך התמידין באין משל צבור, וכמו כן התפלה צריכה להיות עם הצבור או בשעה שהצבור מתפללין, ואז נמשך אור הכתר**

חז״ל מסבירים את הייחודיות של הציבור - ״בכל בי עשרה שכינתא שריא״ - בכל התכנסות של עשרה השכינה שורה. מבואר בפנימיות התורה שהשורש של השכינה - שה׳ שוכן ונמצא בתוכנו (ספירת המלכות) הוא בספירת הכתר. ממילא השכינה ״מביאה איתה״ למניין את הרחמים של ה׳ והוא סולח לנו על החטאים.

מבואר בקבלה שכל ספירה היא בעצם 'פרצוף' בפני עצמו ויש בו את כל עשרת הספירות. ישנה התכללות וכל גוון כולל בתוכו את כל הגוונים בצורה המיוחדת שלו. גם ציבור וגם ימי התשובה עומדים על המספר עשר כנגד עשרת הגוונים שיש בתוך הכתר.

כשיש כאן בעולם שלימות של עשר כוחות שונים (יהודים או ימים) - ספירת הכתר מאירה וה' רואה אותנו וסולח לנו. לכן גם קרבן התמיד מגיע מהכסף של כולנו ויש בו את השלימות ש'מזמינה' את ה' לשרות ולמחול לנו.

בית המקדש זה לא הכל בחיים

אך מכל מקום צריך גם כן תורה וגמילות חסדים דהנה התמידין היו צריכים להיות דוקא במקדש או במשכן מה שאין כן אם שחטן בחוץ לבד שאינו ממשיך כלום הרי זה חסרון לפי שכל המשכה צריכה כלי הראוי, ובמקדש ובמשכן היו: הארון בחינת פנימית, ויריעות בחינת מקיפים והיו כלים לגילוי אור הכתר, מה שאין כן בחוץ

עד כאן הרש״ב הסביר לנו באריכות את המעלה של קרבנות התמיד שפעלו את סליחת העוונות.

אך אנחנו צריכים בנוסף גם את התורה וגמילות חסדים. הקרבנות לא ״מכסות״ את כל החיבור של המציאות לה' והארת הרחמים שלו. ניתן להקריב את הקרבנות רק במקדש או במשכן שם יש כלים להכיל את האור של הקרבנות.

האור של ה' מגיע בשני גוונים שצריך להיות מוכן לשניהם. א'. אור מקיף - אור מרובה ש'גדול' עלינו ולא יכול להתיישב בתוכנו אלא רק להאיר עלינו שנחוש אותו במעומעם. היריעות של המשכן והמבנה של בית המקדש היו מתאימים לקבל את האור המקיף. ב'. אור פנימי - אור מצומצם שמתאים לכלים שלנו ומתיישב בתוכנו. ארון הברית היה מתאים לקבל את האור הפנימי.

לכן מי שמקריב קרבן מחוץ למשכן או לבית המקדש לא רק שאינו מעורר את ה' לסלוח אלא גם עובר על איסור.

וכן כתיב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" – 'בתוכו' לא נאמר אלא 'בתוכם' בתוך כל אחד ואחד שכל איש ישראל הוא מכון * "אינו זז לא בעולם הזה ולא בעולם הבא" ויש בזמן הגלות גם כן * ואין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ד' אמות של הלכה * מקיפים כדאיתא בירושלמי ואשים דברי בפיך *

בנוסף לכך שהקרבנות הם רק במקדש, חז״ל דורשים ״ ׳ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם׳ - ׳בתוכו׳ לא נאמר אלא ׳בתוכם׳ בתוך כל אחד ואחד״. ה׳ משרה שכינתו לא רק במשכן עצמו אלא גם בתוך כל יהודי.

בגלות שאין את בית המקדש וודאי ה׳ שוכן במציאות דרכנו. חז״ל מונים את בית המקדש כאחד הדברים ש״אינו זז לא בעולם הזה ולא בעולם הבא״. הוא נצחי וקיים כל הזמן. מה קורה בזמן חורבן בית המקדש? השראת השכינה של בית המקדש מתקיימת דרכנו - בלבבות של היהודים.

בנוסף חז״ל אומרים על זמן החורבן ״אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ד׳ אמות של הלכה״ - ה׳ נוכח בעולם דרך התורה.

מסקנה - ה׳ שורה בעולם לא רק דרך המקדש אלא גם על ידי לימוד תורה וגמילות חסדים.

בתלמוד הירושלמי (תענית) מובא מדרש - ״ ׳ואשים דברי בפיך׳ זו תורה ׳ובצל ידי כסיתיך׳ זו גמילות חסדים ללמדך שכל מי שהוא עוסק בתורה ובגמילות חסדים זכה לישב בצילו של הקדוש ברוך הוא״. הישיבה בצל של ה׳ היא כמו מה שהוסבר מקודם כאור מקיף שה׳ מאיר עלינו. גם בתורה ובגמילות חסדים ה׳ מאיר עלינו כמו במקדש.

ה׳ לא רק סולח, הוא גם פודה!

וזהו פדה בשלום נפשי, נפשי הוא ●[10] וגמילות חסדים ותפלת רבים על ידי זה נעשה הפדיה דמלכות לפי שממשיכים אור הכתר. וזהו "מעלה אני עליו כאלו פדאני אותי ואת בני", "אותי" הוא בחינת מלכות, דגלו לאדום שכינה עמהם כי כשעושים מעשה * גורמים דמלכות רגליה יורדות מות להתלבש בעשיה, וזהו גלות השכינה,

עד עכשיו הבנו שגמילות חסדים, לימוד תורה ותפילה בציבור מחברים אותנו ל׳חדרים הפנימיים׳ של ה׳. העמקנו יותר והבנו שגם לה׳ יתברך בעצמו ובכך ה׳ סולח לנו על הכל.

עכשיו נחזור להסביר זאת בפסוק ובדרשה המקוריים שלנו.

״פדה בשלום נפשי״. ״נפשי״ היא מידת המלכות של ה׳[11] - הנוכחות של ה׳ כאן בתוך העולם. כשאנחנו חוטאים אנחנו מכניסים את ה׳מלכות׳ לגלות כביכול. כשאנחנו גומלים, לומדים ומתפללים - אור הכתר מאיר וה׳ סולח לנו - המלכות נפדית וה׳ חוזר להיות בעולם ב׳חפשיות׳.

---

[10] חסר מילה. נראה שזה ״מלכות״\״מידת המלכות״.

[11] כמו שאצלנו מדריגת הנפש היא הנמוכה ביותר בתוך מדרגות - נפש רוח נשמה חיה ויחידה.

זוכרים את המדרש בהתחלה? ״כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הציבור מעלה אני עליו כאילו פדאני אותי ואת בני מבין האומות״.

״פדאני אותי״ - הכוונה שוב למידת המלכות, לנוכחות של ה׳ בעולם. ה׳ יתברך תלה את ה׳נציגות׳ שלו בעולם בנו ובמעשים שלנו. כשאנחנו חוטאים ונותנים מקום לרע, גם ה׳ כבכול נמצא איתנו ושבוי בידי הרע. לכן חז״ל אומרים ש״גלו לאדום - שכינה עמהם״.

ואת *[12] הנפש האלוקית, שכשנתלבשה בנפש הבהמית ועל ידי שנכשל לא מבעי בדברים האסורים אלא אפילו בתאוות היתר היא בגלות ושביה וקשור ואסור, ועל ידי זה שנמשך מבחינת אור הכתר סליחת עוונות על ידי זה נעשה הפדיה דמלכות למעלה ונפש האלוקית למטה

״ואת בני״ - הכוונה לנפש האלוקית שמייצגת את ה׳ בפרטות בתוך כל אחד והיא ה׳בן׳ של מידת המלכות - הנוכחות הכללית של ה׳. כשאנחנו עושים עבירות או אפילו רק שקועים בדברים סתמיים של העולם הזה - הנפש האלוקית נמצאת איתנו בעל כורחה ושבויה בשטויות שלנו.

כאשר אנחנו גומלים חסדים, לומדים תורה ומתפללים בציבור, אנחנו מתחברים לה׳ והוא מקרב אותנו. ספירת הכתר מאירה - ה׳ מרחם עלינו וסולח לנו על החטאים. ממילא כל הכוחות ששמנו בעניינים סתמיים או רעים יחזרו לייעוד שלהם - לגלות את ה׳ בעולם. הנפש האלוקית משתחררת ו׳חוזרת לעצמה׳ - חיה בתוכנו ומובילה אותנו אל ה׳. גם בעולמות העליונים ספירת המלכות משתחררת מהאחיזה והנגיעה של הרע.

ובסגנון תנכ״י...

ובירושלמי דורש פסוק זה שאמרו דוד בברחו מפני אבשלום, ואמרו אנשי אבשלום "נפלה נא ביד דוד ואל יפול דוד בידינו" לפי שחשבו שדוד ירחם עליהם אבל.. הם לא ירחמו עליו, אך צריך להבין מנא להו דדוד ירחם עליהם והלא אדרבה היה איש הדמים

בתלמוד הירושלמי הפסוק - ״פדה בשלום״ נדרש על הבריחה מאבשלום. הירושלמי אומר שאבשלום הערים על דוד והוציא ממנו מכתב שילוו אותו שני אנשים בהליכתו לחברון. עם המכתב הזה הוא לקח שניים ועוד שניים ועד שניים עד שהיו איתו מאתיים איש ואז מרד. אותם מאתיים היו ראשי סנהדרין והיו עם

[12] חסר מילה. נראה שזה ״בני״.

אבשלום רק כי פחדו ממנו. הם התפללו שדוד ינצח ולא הם, כי הוא בטוח ירחם עליהם אבל בגלל סערת הקרב הם לא בטוח ירחמו עליו.

השאלה על הירושלמי היא - מהיכן המאתיים איש ידעו שדוד ירחם עליהם? לא סתם כששמעי קילל את דוד הוא קרא לו ״איש הדמים״. דוד נלחם מלחמות והרג הרבה עד שחז״ל אומרים כי בעקבות כך הוא לא זה שבנה את בית המקדש. בשביל להבין את הביטחון של מאתיים האנשים ברחמי דוד, אנחנו צריכים להכיר יותר את דוד המלך.

אך הענין דדוד הוא מלך ישראל והיה נשמה כללית שלכך יכול להוציא את כל ישראל במצות המלך כידוע דכל אחד מחוייב לקיים כל התרי"ג מצות ומצות המלך שאי אפשר לכל אחד לקיימן המלך מוציא, וכיון שהיה נשמה כללית המשיך גם כן על ידי י"ג מידות הרחמים כתפלת רבים, וידעו שירחם עליהם, וידעו זאת מהאהבה שהרגישו אליו,

דוד המלך היה נשמה כללית - יהודי שקשור לכלל היהודים.

כל יהודי שייך לכל תרי״ג מצוות וצריך לקיים את כולם. איך אנחנו מקיימים את המצווה שיהיה לעם ישראל מלך? המלך מקיים אותה בשם כל ישראל ואנחנו שייכים לקיום המצווה. דוד המלך היה מלך כי יכל לקיים את המצווה באמת בשם כל ישראל ובקישור לכל היהודים.

דוד המלך שייך לשלימות שנמצאת בחיבור של היהודים יחד. לכן בתוך הלב שלו שכנו והתגלו הרחמים המיוחדים של ה׳ שסולחים על הכל. ממילא ברור שהוא היה סולח לאלה שמרדו בו ומרחם עליהם. אותם מאתיים איש ידעו זאת כי הרגישו שהם אוהבים את דוד באופן לא ברור.

ומכל מקום אמרו ואל יפול דוד בידינו שיראו מחמת החיצוני, דשיהיה בחיצוניות בפועל כמו שהוא בפנימיות צריך להיות מזוכך ויראו מחומריות הגוף שלא יעכב, וזהו פדה בשלום נפשי הוא נפש דוד כנ"ל והוא על ידי כי ברבים היו עמדי שהיה נשמה כללית ולכך נפדה בשלום.

עדיין, למרות שאותם מאתיים אהבו את דוד, הם בכל זאת חששו שהם לא ירחמו על דוד ויהרגו אותו. האהבה לדוד הייתה משהו פנימי ועדין אצלם אבל בחלק הנמוך והממשי יותר הם היו נתונים בתחרות של הקרב.

בשביל שהחלק הגבוה והעדין יותר בנפש יתגבר על החלק הנמוך והגס צריך להזדכך וזה דבר לא פשוט.

לפי הירושלמי וההסבר הפנימי מדוע אהבו את דוד ומדוע ירחם עליהם פירוש הפסוק כך:

דוד המלך אומר: ״פדה בשלום נפשי״ מהקרב מול אבשלום ואנשיו, ״כי ברבים היו עמדי״ - כי אני נשמה כללית ולכן ה׳ ריחם עלי ומחל לי על כל החטאים.

פדה בשלום

אדמו"ר הרש"ב – ספר המאמרים תר"ס

"פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי", ואמרו בגמרא "כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאלו פדאני אותי ואת בני מבין האומות". ופירש רש"י דמשמעותא דקרא הוא כן, משום דתורה נקראת 'שלום' כמו שכתוב "או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי", "כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מטה ובפמליא של מעלה", וגמילות חסדים נקראת גם כן 'שלום', שעל ידי גמילות חסדים נעשה שלום בין איש לרעהו, "כי ברבים" הוא עניין תפלה בצבור.

ולהבין מה שכתוב "כאלו פדאני אותי ואת בני כו' ", הענין דהנה ג' דברים דחשיב כאן הן כנגד "על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים", כי תפלה הוא עמוד העבודה, ולהבין ענין הג' דברים הנה כתיב "טוב הוי"ה לקויו", 'לקויו' הוא לשון קוין והוא עניין הג' קוין, וצריך להמשיך המוחין במדות

דהתהוות העולמות הוא מהמדות כי "ששת ימים עשה הוי"ה" ששת ימים כנגד ששה מדות, וכמו שכתוב "שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פז", ובמדרש רבה 'שוקיו' זה העולם שנשתוקק הקדוש ברוך הוא לבראתו, 'שש' שנברא בששת ימים כנגד ששה מדות, 'מיוסדים' כו' הם המוחין שנקראים יסוד כמו שכתוב "הוי"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו", ונקראים יסוד לפי שכמו שהיסוד הוא קיום הבנין כמו כן המוחין הם קיום המדות, רק שלמטה - היסוד למטה והבנין למעלה, ושם - הוא בהיפך שהמוחין הם קיום המדות והן למעלה מהמדות.

והנה כמו שאנו רואין למטה, הנה היסוד טמון בארץ והבנין הוא בגלוי, כמו כן למעלה מדות הם שייכים לעולמות כמו שכתוב "זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה", שבחינת רחמים וחסדים שייכים לעולמות

כמו שבאדם גם כן אין שייך רחמים כי אם על הזולת, אבל אין שייך שירחם על עצמו, ועם היות כי מה שקורין לאדם איש טוב ואיש חסד

אינו על שם ההשפעה שמשפיע להזולת, דהנה ידוע דבכל מדה יש ג' בחינות: א' כח היולי של המדה כמו שהיא נטועה בעצם הנפש, ב' ההתעוררות בדרך כלל להיטיב, ג' ההתעוררות בדרך פרט שזהו ההשפעה

והנה מה שקורין אותו איש החסד אי אפשר לומר שהוא על שם כח ההיולי העצמי שבנפש, כי שם הרי אין בו יתרון בחסד מבגבורה ושם כלולים כל העשר כחות בשוה,

וגם זה אי אפשר לומר שדוקא מצד ההשפעה יקרא איש החסד, דאי אפשר לומר כן דאם רוצה להשפיע ואין זולת למי להשפיע, וכי בשביל זה לא יקרא איש החסד, והלא אברהם שהיה מאכיל ומשקה לכל אחד נקרא איש החסד גם בעת שלא היו לו אורחים * שהצטער על העדר האורחים

אלא ודאי מה שנקרא איש חסד הוא על שם * בדרך כלל, אך מכל מקום אין שייך ההשפעה כי אם כשיש זולת, ולכך כל * המדה נאמר עליה שהיא שייכה לזולת כי באמת אילו לא היה זולת לא היה שייך מציאות המדה כלל

אבל במוחין הגם דמה שקורין אותו חכם אינו גם כן על עצם כח ההיולי שבנפשו כי שם הוא בהעלם וגם לא על שם שמשפיע להזולת, כי אף בשעה שאינו משפיע להזולת וגם אינו משכיל השכלות נקרא גם כן חכם, והוא על שם שיש בכחו להמשיך המשכה נעלמת מכח המשכיל מהעלם אל הגילוי, דרך משל שכשיאמרו לו איזה דבר חכמה יבין אותו ואיש אחר לא יבין

אך מכל מקום אנו רואין בהפעולה שאינה שייכה להזולת דוקא שיכול לישב לעצמו ולהשכיל השכלות, וכיון שבהפעולה הוא כן, גם כח העצמי דחכמה אינו שייך להזולת

וכמו כן למעלה, איתא "אלפיים שנה קדמה תורה לעולם" אלפיים הוא "אאלפך חכמה אאלפך בינה" וקדמו לבחינת עולם, וזהו עניין הג' דברים שממשיכים המוחין במדות

אך בכדי שיומשך ממוחין למדות צריך לעורר ההמשכה למעלה מבחינת המוחין והוא מבחינת כתר. ובאמת הג' דברים עולים עד הכתר, דבתורה נאמר "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך", 'אנכי' - מי שאנכי הוא בחינת כתר, וכמו שכתוב "ואהיה אצלו שעשועים", שעשועים עצמיים שעשועי המלך בעצמותו, בחינת פנימיות הכתר, ואף ד"אורייתא מחכמה נפקת" היינו רק שהגילוי הוא מחכמה אבל שרשה מכתר

וגמילות חסדים גם כן איתא דנקראת "טוב לשמים וטוב לבריות" ו'טוב לשמים' הוא עניין 'אריך אנפין' שלכך גם כן 'אוכלים פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא' דמחמת אריכת האור דאריך אנפין נמשך למטה מטה

ותפלה הוא גם כן בכלל גמילות חסדים כפירוש רש"י בשבת והיא גם כן מדברים שאוכלים פירותיהן בעולם הזה, לפי שהיא גם כן מבחינת כתר.

אך אימתי התפלה בבחינת 'כתר' דוקא כשהיא בצבור, והענין דתפלה כנגד תמידין תקנוה ותמידין הן משל צבור, ולכך צריך להיות התפלה גם כן בצבור כי תפלת יחיד הוא קרבן יחיד ותפלת צבור הוא קרבן צבור

והנה התמידין היו שני כבשים ואיתא במדרש 'כבשים' – על שם שמכבסין עונותיהן של ישראל, והוא על דרך "והכשבים הפריד יעקב", דהנה 'לבן' הוא 'לובן העליון' כדאיתא במדרש על פסוק "הידעתם את לבן בן נחור" שמלבן עונותיהן של ישראל ובריבוי השתלשלות נתהווה מזה לבן הארמי שהוא עניין קליפה וסטרא אחרא, וזהו "והכשבים הפריד יעקב" שבירר בחינת לבן כנ"ל

והנה בכשבים יש עור וצמר שהוא עניין "לבושיה כתלג חיור ושער רישיה כעמר נקא", וכמו שכתוב "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו", 'שנים' הוא חוט לבן רק שנצבע בצבע אדום ואדמומית מורה על גבורות קשות קליפה וסטרא אחרא, ובחינת 'שנים' היינו שעצם נפש הבהמית שלו לא נקשר ברע כי אם שפגם בלבושים מחשבה דיבור ומעשה, ו'תולע' בעצם אדום והוא שעצם הנפש משוקע ברע, ושלג וצמר הוא עניין "לבושיה כתלג וגו' " ועל ידי זה נעשה הסליחה.

אך להבין מה טעם היו התמידין דוקא משל צבור, הענין דאיתא בגמרא כתיב "מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו", וכתיב "דרשו הוי''ה בהמצאו" בהיותו מצוי דהיינו בעשרת ימי תשובה, ומשני לא קשיא כאן ביחיד כאן בצבור, ביחיד הוא דוקא בעשרת ימי תשובה לפי שאז נמשך י"ג מידות הרחמים נושא עון ועובר על פשע, וכמו שכתוב "כי עמך הסליחה למען תורא", הסליחה מופקדת אצלך מראש השנה ועד יום הכיפורים, ובצבור הוא "בכל קראינו אליו"

והטעם דבכל בי עשרה שכינתא שריא שכינתא הוא עניין כתר, ונמשך תמיד סליחת עונות, ולמה דוקא עשרה, היינו כמו עשרת ימי תשובה הם כנגד עשרה עומקין שהם עומקי הספירות שבכתר ולכך בצבור צריך להיות עשרה דוקא, ולכך התמידין באין משל צבור, וכמו כן התפלה צריכה להיות עם הצבור או בשעה שהצבור מתפללין, ואז נמשך אור הכתר

אך מכל מקום צריך גם כן תורה וגמילות חסדים דהנה התמידין היו צריכים להיות דוקא במקדש או במשכן מה שאין כן אם שחטן בחוץ לבד שאינו ממשיך כלום הרי זה חסרון לפי שכל המשכה צריכה כלי הראוי, ובמקדש ובמשכן היו: הארון בחינת פנימית, ויריעות בחינת מקיפים והיו כלים לגילוי אור הכתר, מה שאין כן בחוץ

וכן כתיב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" – 'בתוכו' לא נאמר אלא 'בתוכם' בתוך כל אחד ואחד שכל איש ישראל הוא מכון * "אינו זז לא בעולם הזה ולא בעולם הבא" ויש בזמן הגלות גם כן * ואין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ד' אמות של הלכה * מקיפים כדאיתא בירושלמי ואשים דברי בפיך *

וזהו פדה בשלום נפשי, נפשי הוא • וגמילות חסדים ותפלת רבים על ידי זה נעשה הפדיה דמלכות לפי שממשיכים אור הכתר. וזהו "מעלה אני עליו כאלו פדאני אותי ואת בני'', ''אותי'' הוא בחינת מלכות, דגלו לאדום שכינה עמהם כי כשעושים מעשה * גורמים דמלכות רגליה יורדות מות להתלבש בעשיה, וזהו גלות השכינה,

ואת * הנפש האלוקית, שכשנתלבשה בנפש הבהמית ועל ידי שנכשל לא מבעי בדברים האסורים אלא אפילו בתאוות היתר היא בגלות ושביה

וקשור ואסור, ועל ידי זה שנמשך מבחינת אור הכתר סליחת עוונות על ידי זה נעשה הפדיה דמלכות למעלה ונפש האלוקית למטה

ובירושלמי דורש פסוק זה שאמרו דוד בברחו מפני אבשלום, ואמרו אנשי אבשלום "נפלה נא ביד דוד ואל יפול דוד בידינו" לפי שחשבו שדוד ירחם עליהם אבל.. הם לא ירחמו עליו, אך צריך להבין מנא להו דדוד ירחם עליהם והלא אדרבה היה איש הדמים

אך הענין דדוד הוא מלך ישראל והיה נשמה כללית שלכך יכול להוציא את כל ישראל במצות המלך כידוע דכל אחד מחוייב לקיים כל התרי"ג מצות ומצות המלך שאי אפשר לכל אחד לקיימן המלך מוציא, וכיון שהיה נשמה כללית המשיך גם כן על ידי י"ג מידות הרחמים כתפלת רבים, וידעו שירחם עליהם, וידעו זאת מהאהבה שהרגישו אליו,

ומכל מקום אמרו ואל יפול דוד בידינו שיראו מחמת החיצוני, דשיהיה בחיצוניות בפועל כמו שהוא בפנימיות צריך להיות מזוכך ויראו מחומריות הגוף שלא יעכב, וזהו פדה בשלום נפשי הוא נפש דוד כנ"ל והוא על ידי כי ברבים היו עמדי שהיה נשמה כללית ולכך נפדה בשלום.

נקודה למחשבה

טוב, למדנו מאמר חסידות, ואז מה?

מה הקשר בין הלימוד שמתרחש אי שם בשכל שלנו לבין החיים השוטפים שלנו?

הרב החסיד ר׳ פסח ממולסטובקה היה מבאר בהרחבה ובמשך שעות עניינים בחסידות. פעם אחת הרחיב בכך שכל העולמות בטלים לה׳ יתברך באריכות גדולה עד אמצע הלילה. אחד משומעי השיעור חזר הביתה כשכבר נכבו הנרות והיה חושך גמור. באמצע החדר עמד תנור בוער עשוי מפח, ובלי לשים לב נתקע בו ונכווה קשות בידיו. באותו רגע אמר: ״העולם באמת בטל, אבל התנור ישנו...״

חוץ מהבידור שבסיפור, הוא מבטא בעיה שכולנו מכירים. אנחנו יכולים ללמוד על הרבה דברים עליונים ולרחף בשמי שמיים אבל אחרי זה כשאנחנו ׳סוגרים את הספר׳ העולם ממשיך כרגיל.

אחת הדרכים להתמודד עם הבעיה נמצאת כאן, במאמר שלנו. בשביל להסביר לנו את ההבדל בין הספירות ׳חכמה בינה ודעת׳ לספירות התחתונות, הרש״ב מביא משל מהשכל והלב שלנו ומרחיב בו מאוד. אחרי שאנחנו לומדים באריכות על עצמנו - מְגרש אותו אנחנו די מכירים, אנחנו משליכים את ההבנה הזאת על הספירות (כמובן עם ההפשטה הנצרכת וידיעה שאין לנו באמת השגה).

״מבשרי אחזה אלוק״ זוהי דרך גישור שעושה שני דברים:

א. ככה אנחנו יכולים להבין דברים רוחניים עליונים.
ב. ככה ההבנה והלימוד לא מרחפים ברובד גבוה בנפש אלא גם יורדים לתוך ה׳קישקע׳ שלנו.